

Innst. S. nr. 209

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 12:7 (1999-2000)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om forslag fra Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen, Kristin Halvorsen og Lars Sponheim om endringer av Grunnloven §§ 50, 53, 57, 58, 59, 61, 62, 63 og ny § 82. (Valgordningen)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Ovennevnte grunnlovsforslag, som er fremmet av Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen, Kristin Halvorsen og Lars Sponheim, innebærer alternative forslag til endringer i Grunnlovens bestemmelser om valg.

Forslagene er "vedtatt for fremsettelse" og inneholder ingen premisser, bortsett fra en bemerkning om at forslagene forutsettes vurdert nærmere når forslag til ny valglov foreligger i neste valgperiode.

Valglovutvalgets NOU 2001:3 "Velgere, valgordning, valgte", ble avgitt 30. januar 2001. Utvalget har utredet viktige spørsmål vedrørende valgordningen og tatt stilling til en del av de fremsatte grunnlovsforslagene. I Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) har Kommunal- og regionaldepartementet bemerket at utvalgets forslag til endringer i valgordningen korresponderer med de grunnlovsforslag som er fremsatt.

Forslag A - § 50 første ledd

I § 50 første ledd, som omhandler hvem som er stemmeberettiget, foreslås tilføyd ordene "ved Storthingsvalg". Tilføyelsen er en presisering og vil ikke ha noen betydning for innholdet i bestemmelsen.

Forslag B - § 50 tredje ledd

Det følger av Grunnloven § 50 tredje ledd at bestemmelser om regler om stemmerett for ellers stemmeberettigede personer som på valgdagen åpenbart lider av

alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet, kan fastsettes ved lov. Forslaget går ut på å oppheve § 50 tredje ledd.

Forslag C - § 53 pkt. d

Grunnloven § 53 regulerer tap av stemmerett. Ifølge punkt d tapes stemmerett ved å overbevises om å ha kjøpt stemmer, solgt sin egen stemme eller stemt i flere enn en valgforsamling. Bestemmelsen innebærer at valgstyret har rett og plikt til å utelukke en som tas i alvorlige valgmisligheter fra valget uten å avvente utfallet av ens straffesak. Grunnlovsforslaget går ut på å oppheve punkt d.

Forslag D - § 57

Forslagsstillerne foreslår en ny § 57 til erstatning for nåværende §§ 57 og 58. Disse bestemmelsene fastsetter det totale antall stortingsrepresentanter, hvor mange av dem som skal velges som distriktsrepresentanter og utjevningsrepresentanter, og hvordan distriktsrepresentantene skal fordeles på valgdistriktene.

Felles for de 16 alternative forslagene er at antall stortingsrepresentanter økes fra 165 til 169. Det skal være 150 distriktsmandater (mot 157 i dag) og 19 utjevningsmandater (mot 8 i dag). Videre skal hvert valgdistrikt ha ett utjevningsmandat. Felles for forslagene er også at Grunnloven ikke lenger skal bestemme hvor mange distriktsmandater som skal velges fra hvert valgdistrikt (fylke).

Alternativ 1 i forslag D skiller seg fra alternativ 2 m.fl. ved at fordelingen av mandatene mellom valgdistriktene bare skal skje på grunnlag av folketallet, jf. femte ledd.

Alternativene 2 til 6 opererer med ulike arealfaktorer. I alternativ 2 er hver kvadratkilometer gitt en verdi på 1,8 poeng. Alternativene 3 til 6 skiller seg fra alternativ 2 bare ved at arealkomponenten i stedet for 1,8 er henholdsvis 1,6, 1,4, 1,2 og 1,0.

Etter samtlige alternativer skal nærmere bestemmelser om blant annet stortingsmandatenes fordeling på valgdistriktene fastsettes ved lov. I Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) er det i valgloven § 11-3 foreslått regler om hvordan mandatene skal fordeles på valgdistriktene, forutsatt at forslag D alternativ 2 blir vedtatt.

I alternativ 7 er reglene om metode for hvordan mandatene skal fordeles mellom valgdistriktene tatt ut av Grunnloven. Reglene om dette skal etter forslaget isteden fastsettes ved lov, men det blir stilt helt spesielle vilkår for at en slik lov skal bli gyldig: Loven må vedtas av Odelstinget med to tredjedels flertall, og i Lagtinget må et forslag til anmerkning ikke få mer enn en tredjedel av stemmene osv.

Også i alternativ 8 er reglene om metode for fordeling av mandatene mellom valgdistriktene tatt ut av Grunnloven. Dette innebærer at bestemmelsene skal fastsettes ved vanlig lov.

Etter alternativene 9 til 16 skal det i annet ledd i alternativene 1 til 8 bare bestemmes at riket inndeles i valgdistrikter, uten å si noe om antallet.

Forslag E - § 58

Grunnloven § 59 første og annet ledd bestemmer at enhver kommune utgjør et særskilt valgsoqn, at valgtingene holdes særskilt for hvert valgsoqn og at det på valgtingene stemmes direkte på stortingsrepresentanter for hele valgdistriktet. Forslaget går ut på å flytte disse bestemmelsene til Grunnloven § 58. Det foreslås at begrepet "valgsoqn" tas ut. Bak forslag E ligger en forutsetning om at et av alternativene både under forslag D og F blir vedtatt.

Forslag F - § 59

Bestemmelsen regulerer valget av distriktsrepresentanter.

Etter forslaget gjentar første ledd i Grunnloven § 59 nåværende tredje ledd om at distriktsmandatene skal fordeles mellom partiene etter St. Laguës modifiserte metode, dvs. med delingstallene 1,4-3-5-7 osv. I alternativ 1 er annet ledd innholdsmessig i samsvar med de to første punktum i nåværende fjerde ledd. Tredje punktum i nåværende fjerde ledd er utelatt, trolig fordi dette er forutsatt regulert ved lov.

Alternativ 2 skiller seg fra alternativ 1 når det gjelder annet ledd, ved at det bare har med første punktum i alternativ 1, mens det som står i annet punktum trolig er forutsatt regulert ved vanlig lov.

Både alternativene 1 og 2 opprettholder bestemmelsen i nåværende sjette ledd om at intet parti kan tildeles noe utjevningsmandat uten at det har fått minst 4 pst. av det samlede stemmetall for hele riket.

Alternativene 3 og 4 foreslår å sette sperregrensen for utjevningsmandatene til 3 pst.

Flere av alternativene foreslår en ny "sperregrense" for distriktsmandatene.

Alternativene 5 og 6 foreslår minst 3 pst. av det samlede stemmetall for hele riket. Alternativene 7 og 8 foreslår minst 4 pst. av det samlede stemmetall for hele riket mens alternativene 13 og 14 foreslår at partiet må ha fått minst 4 pst. av stemmene i hele riket, bortsett fra at et parti likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 12 pst. av stemmene.

Alternativene 17 og 18 foreslår at partiet må ha fått minst 4 pst. av stemmene i hele riket, bortsett fra at et parti likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 10 pst. av stemmene.

Alternativene 21 og 22 foreslår at partiet må ha fått minst 4 pst. av stemmene i hele riket, bortsett fra at et parti likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 8 pst. av stemmene.

Samtlige av disse alternativene går inn for å opprettholde sperregrensen for utjevningsmandatene på 4 pst.

Flere alternativer kombinerer en ny sperregrense for distriktsmandatene med endring av sperregrensen for utjevningsmandatene. Alternativ 9 og 10 går inn for 3 pst. sperre på landsbasis for både distriktsmandatene og utjevningsmandatene. Alternativene 11 og 12 går inn for 4 pst. sperre for distriktsmandatene og 3 pst. sperre for utjevningsmandatene. Alternativene 15 og 16 kombinerer en sperre på 4 pst. for distriktsmandatene - bortsett fra at partiet likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 12 pst. av stemmene - med en sperre for utjevningsmandater på 3 pst. Alternativene 19 og 20 kombinerer en sperre på 4 pst. for distriktsmandatene - bortsett fra at partiet likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 10 pst. av stemmene - med en sperre for utjevningsmandater på 3 pst. Alternativene 23 og 24 kombinerer en sperre på 4 pst. for distriktsmandatene - bortsett fra at partiet likevel kan få mandat i valgdistrikt hvor det har fått minst 8 pst. av stemmene - med en sperre for utjevningsmandater på 3 pst.

Bestemmelsene om hvordan utjevningsmandatene skal fordeles mellom valgdistriktene er i alle alternativer foreslått tatt ut av Grunnloven (nåværende siste ledd i § 59). I sjette ledd i alternativ 1-25 er slike bestemmelser foreslått gitt ved vanlig lov.

Alternativene 26-49 skiller seg fra de foregående ved at reglene om fordeling av utjevningsmandatene mellom valgdistriktene skal gis ved en lovbehandling hvor det skal gjelde spesielle krav til kvalifisert flertall som vilkår for gyldigheten av loven, tilsvarende som i forslag D alternativ 7.

Forslag G - § 61

Grunnloven § 61 bestemmer at ingen kan velges til representant uten at en i 10 år har oppholdt seg i riket og er stemmeberettiget. I grunnlovsforslag G er vilkåret om 10 års botid i riket tatt ut. Dette forslaget støttes i Ot.prp. nr. 45 (2001-2002).

Stemmerett blir etter dette Grunnlovens eneste vilkår for valgbarhet. I Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) er det som en videreføring av den tidligere valgloven foreslått tatt inn i valgloven § 2-1 første ledd bokstav c at det også er et vilkår for stemmerett ved stortingsvalg at man "er, eller har noen gang vært, folkeregistrert som bosatt i Norge" (med unntak for ansatte i diplomatiet eller konsulatvesen og deres husstand).

Forslag H - § 62

Grunnloven § 62 første ledd regulerer hvilke grupper som er utelukket fra å kunne velges til stortingsrepresentanter.

Annet ledd bestemmer at regjeringens medlemmer ikke kan møte på Stortinget så lenge de har sete i regjeringen og at statssekretærene ikke kan møte på Stortinget så lenge de bekler sine embeter.

Etter forslag H er det fremsatt fire alternative forslag om endringer i § 62:

Alternativ 1 går ut på at blant de ansatte i departementene skal bare embetsmennene være utelukket fra valg (med unntak av statssekretærene). Det foreslås i tillegg at Høyesteretts medlemmer skal utelukkes. Heller ikke politiske rådgivere i departementene skal kunne møte på Stortinget så lenge de innehar sine stillinger. Tjenestemennene i departementene skal ikke lenger være utelukket fra valg og heller ikke hoffets betjenter og pensjonister.

Alternativ 2 skiller seg fra alternativ 1 ved at heller ikke andre tjenestemenn i departementene enn politiske rådgivere kan møte på Stortinget så lenge de innehar sine stillinger.

Alternativ 3 skiller seg fra de foregående ved at det ikke sier noe om politiske rådgivere, men bare bestemmer at tjenestemenn i departementene ikke kan møte på Stortinget så lenge de innehar sine stillinger. Ettersom politiske rådgivere må regnes som tjenestemenn, innebærer dette bare en forskjell i ordlyden og ikke i innholdet.

Etter alternativ 4 er alle tjenestemenn ansatt i departementene med unntak av statssekretærene og de politiske rådgiverne, utelukket fra valg. Fordi statssekretærene er inkludert blant tjenestemennene, må begrepet "tjenestemenn" forstås annerledes i dette alternativet enn i de foregående alternativene, men på samme måte som i gjeldende § 62.

Felles for de fire alternativene er følgende endringer i forhold til gjeldende § 62: Politiske rådgivere i departementene blir valgbar til Stortinget, men de kan ikke møte så lenge de innehar sine stillinger. Hoffets betjenter og dets pensjonister blir valgbar. Høyesterettsdommere blir ikke valgbar.

Forslag I - § 63 første ledd bokstav c

Grunnloven § 63 bestemmer i første ledd at enhver som velges til representant, er pliktig til å motta valget, med mindre vedkommende omfattes av ett av unntakene a til d. Forslaget går ut på å oppheve § 63 første ledd bokstav c, som bestemmer at den som har fylt 60 år senest i det år valget holdes, ikke er pliktig til å motta valget. Den tidligere valgloven bestemte at fylte 60 år innen utløpet av valgåret også ga rett til å kreve seg fritatt for å stå på en liste ved stortingsvalg.

Forslag J - § 82

Forslag J gjelder folkeavstemninger. Det angår ikke valgordningen ved stortingsvalg, og skiller seg således fra de andre forslagene i forslag nr. 7.

Forslag J alternativ 1 går ut på at Stortinget kan bestemme (med vanlig flertall) at en sak som krever avgjørelse etter § 93 skal forelegges de stemmeberettigede i en folkeavstemning. Saker som krever avgjørelse etter § 93 er saker hvor Stortinget skal samtykke i at en internasjonal sammenslutning som Norge er til-

sluttet eller slutter seg til, på et saklig begrenset område skal kunne utøve beføyelser som etter Grunnloven ellers tilligger statens myndigheter. Stortinget skal etter forslaget bestemme hvorvidt det skal være folkeavstemning i slike tilfeller. Resultatet av avstemningen vil være bindende for Stortinget dersom minst 50 pst. av de stemmeberettigede har avgitt stemme.

Alternativ 2 skiller seg fra alternativ 1 når det gjelder hva slags saker Stortinget kan beslutte folkeavstemning om. Kriteriet skal være "en Sag, der vurderes at være af særdeles stor Vigtighed".

Alternativene 3 og 4 skiller seg fra alternativene 1 og 2 ved at det kreves minst 70 pst. deltakelse i folkeavstemningen for at den skal være bindende for Stortinget, mens alternativene 5 og 6 skiller seg fra alternativene 1 og 2 ved at det kreves to tredjedels flertall i Stortinget for vedtak om folkeavstemning. Avstemningen blir bindende ved minst 50 pst. deltakelse. Etter alternativene 7 og 8 kreves både to tredjedels flertall i Stortinget for vedtak om folkeavstemning og minst 70 pst. deltakelse i folkeavstemningen for at den blir bindende.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Kjell Engebretsen og Jørgen Kosmo, fra Høyre, André Dahl og Martin Engeset, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og Henrik Rød, fra Sosialistisk Venstreparti, Siri Hall Arnøy og Ågot Valle, og fra Kristelig Folkeparti, Modulf Aukan, viser til de fremsatte forslag til endringer av Grunnloven som med ett unntak, gjelder bestemmelser knyttet til valgordningen. Flere av forslagene vil også bli kommentert i komiteens merknader til valgloven. Dette gjelder spørsmålet om å innføre en arealfaktor, fordeling av mandater mv.

Komiteen har følgende merknader til de enkelte forslag:

Forslag A - § 50 første ledd

Komiteen har merket seg at forslaget til endring er en ren presisering av bestemmelsens nåværende innhold. Tilføyelsen innebærer ingen realitetsendring.

Komiteen anbefaler at forslaget bifalles.

Forslag B - § 50 tredje ledd

Komiteen viser til ovennevnte bestemmelse hvoretter "regler om Stemmerett for ellers stemmeberettigede Personer som paa Valgdagen aabenbart lide av alvorlig sjælelig Svekkelse eller nedsatt Bevidsthet, kunne fastsættes ved Lov". Bestemmelsen kom inn i Grunnloven ved vedtak av 17. januar 1980 og ble fulgt opp ved behandlingen av valgloven i Ot.prp. nr. 22 (1982-1983). I sin begrunnelse i NOU 1982:6 skrev det daværende Valgløutvalget bl.a.:

"Utvalget vil peke på at en her har å gjøre med et saksfelt hvor det er vanskelig å gi lovregler som på en hensiktsmessig måte kan regulere hvilke velgergrupper

som bør falle inn under Grunnlovens bestemmelse. For det andre bør en unngå å ta inn i loven bestemte kriterier som skulle medføre tap av stemmerett". Og videre "Utvalget holder fast ved at det ikke bør gis materielle regler om stemmerett for disse grupper. I stedet bør en konsentrere seg om å gi prosedyreregler for hvordan stemmestyret bør gå fram dersom de mener velgeren lider av manglende tilregnlighet."

Komiteen har merket seg at Valglovutvalgets forslag ble fulgt opp og nedfelt i lov om stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg (valgloven) av 1. mars 1985 nr. 3 § 41 annet ledd, som bestemte at slike stemmer skulle legges i egen omslagskonvolutt og undergis særskilt prøving av valgstyret etter at stemmegivningen på valgtinget var avsluttet.

Komiteen finner ikke grunn til å endre dagens ordning og anbefaler at forslaget ikke bifalles.

Forslag C - § 53 pkt. d

Komiteen anser bestemmelsen i Grunnloven § 53 pkt. d som lite aktuell. Komiteen legger til grunn at alvorlige misligheter i tilknytning til valg vil rammes av de ordinære straffebestemmelser og foreslår at forslaget til opphevelse av § 53 pkt. d bifalles.

Forslag D - § 57

Antall representanter på Stortinget, herunder hvor mange distriktsrepresentanter og utjanningsmandater, bør etter komiteens mening fortsatt ligge i Grunnloven.

Likeledes bør prinsippene for fordeling av mandater mellom valgdistriktene, være forankret i Grunnloven. De konkrete bestemmelser om fordeling av stortingsmandatene mellom fylkene basert på prinsippene for dette i Grunnloven, bør derimot ligge i vanlig lov.

Komiteen slutter seg til forslaget om å fjerne navn på valgdistriktene i Grunnloven. I en tid med store endringer og hvor det kan bli aktuelt med justeringer av grensene for valgdistriktene, bør den type endringer kunne skje basert på vanlige flertallsvedtak.

Komiteen er videre enig i forslaget om å utvide antall representanter til 169 fordelt med 150 distriktsmandater og 19 utjanningsmandater.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, anser forslaget om å foreta beregning av hvilket antall de ulike valgdistriktene skal tildeles, basert både på en person- og en arealfaktor, som hensiktsmessig. Dette gir en bedre balanse mellom hensynet til prinsippet om at hver stemme skal telle mest mulig likt og viktigheten av bred representasjon fra hele landet, enn dagens ordning.

Flertallet vil på denne bakgrunn anbefale at forslag D alternativ 2 bifalles.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er uenige i forslaget om å innføre en helt ny mandatberegning metode hvor fylkenes areal skal grunnlovsfestes som en viktig faktor for hvor mange stortingsmandater hvert enkelt fylke skal få.

Disse medlemmer mener prinsipielt at hver stemme skal telle likt og finner derfor innføring av en arealfaktor som betenkelig. Disse medlemmer viser til at uformingen av en valglovgivning for fremtiden må være slik at det gir en fleksibilitet og mulighet for å sikre at landet til enhver tid har en representativitet i nasjonalforsamlingen, som i større grad er tilpasset endringene i befolkningsutviklingen i ulike deler av landet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn anbefale at forslag D alternativ 1 bifalles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets prinsipp- og handlingsprogram for perioden 2001-2005 hvor det er slått fast at hver enkelt stemme skal telle likt over hele landet uavhengig av hvor i landet stemmen er avgitt. Disse medlemmer vil derfor opprettholde sitt syn om at arealfaktor ikke skal tillegges vekt ved fordelingen av mandater. Disse medlemmer er på prinsipielt grunnlag imot at en arealfaktor skal tillegges vekt ved fordelingen av mandater til Stortinget. Disse medlemmer ser imidlertid at det foreliggende forslaget med en foreslått arealfaktor på 1,8 retter opp noe av den skjevdelingen av mandater som de gjeldende regler for fordeling av mandater medfører, selv om det foreliggende forslag også inneholder urimeligheter, som for eksempel at Finnmark fylke skal ha fem mandater. Etter en helhetsvurdering har disse medlemmer konkludert med at de subsidiært vil støtte det foreliggende forslag, da dette vil bidra til en noe mer rettferdig fordeling av mandater og dermed rette opp noe av den ubalanse som det gjeldende regelverk inneholder.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer subsidiært stemme for forslag D alternativ 2.

Komiteen mener at det bør innføres en bestemmelse i Grunnloven som sikrer at hvert valgdistrikt skal ha en minimumsrepresentasjon på fire mandater. Et slikt grunnlovsendringsforslag må fremmes på ordinær måte innen de frister som Grunnloven fastsetter.

Forslag E - § 58

Komiteen viser til merknadene til § 57 ovenfor og anbefaler at forslaget til endring av § 58 bifalles.

Forslag F - § 59

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, anbefaler at forslag F alternativ 1 bifalles. Bestemmelsen fastslår at valg av distriktsrepresentanter skal foregå som forholdstallsvalg og mandatene fordeles etter reglene i bestemmelsen. Likeledes foreslås sperregrensen for å få utjanningsmandat på 4 pst. av de totale stemmer på landsbasis opprettholdt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti mener sperregrensen ved valg til Stortinget bør være 3 pst., da

dette etter disse medlemmers syn er tilstrekkelig. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn anbefale at forslag F alternativ 3 bifalles.

Disse medlemmer vil subsidiært støtte dagens ordning med en sperregrense på 4 pst.

Forslag G - § 61

Komiteen er enig i at kravet om ti års botid for å være valgbar til Stortinget tas ut av Grunnloven og anser stemmerett som et tilstrekkelig vilkår. Komiteen anbefaler at forslaget til endring av Grunnloven § 61 bifalles.

Forslag H - § 62

Komiteen mener det er behov for en revisjon av reglene for hvem som er utelukket fra å kunne velges til Stortinget. Slik det er i dag er ansatte i departementene, hoffets ansatte og dets pensjonister, samt ansatte i diplomatiet og konsulatvesenet ikke valgbare til Stortinget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har foretatt en vurdering av de aktuelle forslag til grunnlovsendringer. Etter flertallets syn er det ikke naturlig at andre enn embetsmennene (med unntak av statssekretærene) i departementene skal være utelukket fra å kunne velges til stortingsrepresentanter. Heller ikke hoffets betjenter og pensjonister har stillinger av en slik karakter at valg til Stortinget bør være utelukket. At høyesterettsmedlemmer utelukkes, anses derimot som en riktig og fornuftig ordning.

Flertallet vil anbefale at forslag H alternativ 1 bifalles.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti slutter seg til Valglovutvalgets og Regjeringens forslag om og begrunnelse for å oppheve bestemmelsen som utelukker ansatte ved hoffet og dets pensjonister fra stortingsvalg. Disse medlemmer slutter seg videre til forslaget om og begrunnelsen for at høyesterettsdommere bør være utelukket fra valg til Stortinget.

Disse medlemmer vil uttrykke skepsis til Valglovutvalgets forslag om at forbudet mot valgbarhet for ansatte i departementene, bør begrenses til å gjelde dem som er embetsmenn i Grunnlovens forstand. Disse medlemmer slutter seg her til proposisjonen og til Justisdepartementets høringsuttalelse og vil spesielt peke på at skillet mellom embetsmenn og tjenestemenn ikke trenger å være avgjørende for hva slags arbeidsoppgaver som legges til stillingen. Tillitshensyn taler for at heller ikke alminnelige tjenestemenn eller kontoransatte som deltar i forberedelsen av saker for den politiske ledelsen/regjeringen, bør ha anledning til å stille til valg til Stortinget.

Disse medlemmer vil spesielt peke på den uheldige situasjonen som kan oppstå dersom en tjenestemann i et departement skulle bli valgt til vararepresentant til Stortinget. En situasjon der for eksempel en

saksbehandler vekselvis skulle møte i Stortinget og arbeide i et departement ville føre til vanskelige lojalitetskonflikter når det gjelder håndtering av intern informasjon, særlig i tilfeller der en ansatt måtte tilhøre et annet parti enn statsråden i det departementet vedkommende arbeider.

Valglovutvalget framhever at dagens bestemmelse innebærer at rengjøringspersonale og sjåfører behandles likt med ekspedisjonssjefer. Dette er bare et stykke på vei riktig, siden langt de fleste som arbeider med tekniske støttetjenester (postombæring, trykking, rengjøring, vakt hold osv.) er ansatt i Forvaltningstjenesten, som er en underliggende etat, og ikke i det enkelte departement. Disse medlemmer forstår det slik at kategorien "ansatte ved Statsrådets kontorer" inkluderer de ansatte i departementene og ved Statsministerens kontor, mens de ansatte i Forvaltningstjenesten faller utenfor.

På denne bakgrunn støtter disse medlemmer at en opprettholder dagens rettstilstand for så vidt gjelder de ansatte i departementene, men slik at politiske rådgivere skal behandles likt med statssekretærer og ikke lenger være utelukket fra valg. Disse medlemmer vil dermed anbefale at grunnlovsforslag H alternativ 4 bifalles.

Forslag I - § 63 første ledd bokstav c

Komiteen er enig i at alder ikke lenger skal være fritaksgrunn for valg til Stortinget. Komiteen viser til sine merknader i forbindelse med behandlingen av den delen av valgloven som gjelder kommune- og fylkestingsvalg hvor man på prinsipielt grunnlag avviste alder som fritaksgrunn. Komiteen anser det som et viktig mål å øke deltakelse i styre og stell i alle lag av befolkningen. Forslaget til endring av § 63 første ledd bokstav c anbefales bifalt.

Forslag J - § 82

Komiteen viser til de foreliggende forslag om å grunnlovsfeste bindende folkeavstemninger. Spørsmålet om bindende folkeavstemninger angår ikke valgordningen for stortingsvalg direkte.

Komiteen anbefaler at forslag til endring av § 82 ikke bifalles.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Forslag H alternativ 4 bifalles.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Forslag D alternativ 1 bifalles.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Forslag F alternativ 3 bifalles.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 12:7 (1999-2000) - forslag fra Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen, Kristin Halvorsen og Lars Sponheim om endringer av Grunnloven §§ 50, 53, 57, 58, 59, 61, 62, 63 og ny § 82. (Valgordningen):

Forslagene A, C, D alternativ 2, E, F alternativ 1, G, H alternativ 1 og I bifalles.
Forslagene B, D alternativ 1 og 3-16, F alternativ 2-49, H alternativ 2-4 og J bifalles ikke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 22. mai 2003

Ågot Valle
leder

Kjell Engebretsen
ordfører

